

আমি দেখা পাইছো। বহু পৰিয়ালে ঘৰ ভাৰা আৰু খাদ্য বস্তু যোগান ধৰি পৰিয়াল পোহপাল দিছে। এই গছসমূহৰ পৰা উচিত অংশ কাটি বিক্ৰী কৰাৰ যোগ্য কৰি তোলালৈকে বা তেল নিষ্কাশন কৰা প্ৰক্ৰিয়াটো এক দীঘলীয়া পদ্ধতি। এই সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়াটোত কাম অনুযায়ী বিভিন্ন বিভাগত যুৱক সকলে নিজক নিয়োগ কৰি স্মৰলক্ষী হৈছে। মহিলা সকলেও কিছু কিছু অঞ্চলত এই ব্যৱসায়টোত মনোনিৱেশ কৰিবলৈ লোৱা দেখা গৈছে। সামান্য পৰিমাণৰ মূলধন বিনিয়োগ কৰি আৰম্ভ কৰা এই ব্যৱসায়টোত পাছলৈ বহু লাভবান হোৱা লোকৰ উদাহৰণ আছে। বান্দৰৰ অতপালিৰ দিনত মানুহে অন্য খেতি বাদ দি সাঁচি খেতিত হাত দিছে। ফলত যথেষ্ট উন্নতি সাধন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

A

C

অদূৰ ভৱিষ্যতে থলুৱা লোকৰ উপৰিও বিদেশী পৰ্য্যটক সকলে এই উদ্যোগ সমূহ পৰিদৰ্শন কৰি এই প্ৰক্ৰিয়াতো অনুধাৱন কৰাৰ লগতে অসমৰ নাম বিদেশলৈ নি অধিক পৰ্য্যটক উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলমুখী কৰাত সহায় আগবঢ়াব। ইতিমধ্যেই শিৱসাগৰ জিলা প্ৰশাসন আৰু পৰ্য্যটন বিভাগৰ দ্বাৰা বিভিন্ন সময়ত বিদেশী পৰ্য্যটকক এই অঞ্চলসমূহলৈ নি সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়া দেখাবলৈ প্ৰচেষ্টা হাতত লৈছে। নেডাৰলেণ্ড, ইংলেণ্ড, আমেৰিকা আদিৰ পৰা অহা বিভিন্ন পৰ্য্যটকে সাঁচি গছ আৰু ইয়াৰ লগত জড়িত উদ্যোগসমূহ চাই অনন্য অভিজ্ঞতা লাভ কৰাৰ কথা প্ৰকাশ কৰে। কৰ্ণাটকৰ এগৰাকী বিজ্ঞানী

(ধৰ্মেন্দ্ৰ হেগৰে) এবাৰ অসমলৈ আহোতে শিৱসাগৰ জিলাৰ কেইবা ঠাইটো সাঁচি গছসমূহ পৰিদৰ্শন কৰিছিলহি। তেখেতে এই উদ্যোগটোৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত হৈ নিজাববীয়াকৈ এখন সাঁচি গছৰ বাৰী পাতিছিল আৰু অসমৰ সাঁচি গছৰ লগত তেখেতে বহু পাৰ্থক্য লক্ষ্য কৰাৰ কথা জনাইছিল। যিহেতু মাটি আৰু জলবায়ু ভেদে সাঁচি গছবোৰত পোক আৰু ভেঁকুৰৰ কিছু তাৰতম্য থাকে।

আমি প্ৰত্যক্ষ কৰিছো পৈণত বয়সৰ সাঁচি গছ এডাল কাটোতে সেই গছডালত ওলোৱা পোকবোৰ জুইশলাৰ বাহ আদিত ভৰাই বিশেষ প্ৰক্ৰিয়াৰে অন্য সাঁচি গছত লগাব পাৰে। অন্যহাতে আজিকালি কৃত্ৰিম প্ৰক্ৰিয়াৰে (যি অঞ্চলত

B

D

সাধাৰণতে প্ৰাকৃতিক ভাবে পোক আৰু ভেঁকুৰ নধৰে) প্ৰস্তুত কৰি উলিওৱা ভেঁকুৰ সাঁচি গছসমূহত ফুটা কৰি সুমুৱাই ইয়াক বিক্ৰীৰ উপযোগী কৰি তোলা দেখা গৈছে। যদিও একে অঞ্চলৰ হোৱাৰ পাছতো ইয়াৰ পৰা উলিওৱা সামগ্ৰী প্ৰাকৃতিক ভাবে পোৱা সামগ্ৰীৰ লগত তাৰতম্য দেখা যায়।

আমি আশাবাদী ভৱিষ্যতেও বিদেশী পৰ্য্যটক সকলে এনেবোৰ দিশ অনুসন্ধান কৰিবৰ বাবে অসমলৈ নিশ্চয় আহি থাকিব। অৰ্থাৎ চেষ্টা কৰিলে অসম অনাগত দিনত সাঁচি উদ্যোগৰ বাবেও পৰ্য্যটনৰ স্থল হ'ব পাৰিব।

PRESENT STATUS OF GAMES & SPORTS IN SIVASAGAR DISTRICT AT THE STATE NATIONAL & INTERNATIONAL LEVEL

- Pratim Baruah

Participation in physical activities such as games and sports help in the all-round growth and development of an individual. Playing sports helps an individual in decision making and develops leadership qualities. It also teaches children a sense of friendship, bond, and unity and develops qualities such as team spirit

In the past and present, Sivasagar district has produced many well-known sportspersons who have participated and brought laurels to the Country. Sri Bhogeswar Baruah (Arjuna Awardee) is one of the most renowned Sportspersons from Sivasagar. He stood first and achieved Gold medal at the Bangkok Asian Games in the year 1966 in 800 Meter Track & Field event.

At present, there are many talented athletes who have participated in State, National and International level Sporting events.

Sl. No.	Name of the Players	Event	Position
1	Popy Hazarika	Represented Commonwealth Games, Birmingham 2022 (Weightlifting)	
2	Asha Choudury	Speedo Invitational Long Course Meet, 2023, Dubai (Swimming)	1 st
3	Bornali Bora	Khelo India University Games, 2022 (Weightlifting)	3 rd
4	Bornal Akash Changmai	All India U-15 Badminton Championship, 2023	1 st
5	Santi Priya Hazarika	All India U-15 Mixed Doubles Badminton Championship, 2023	1 st
6	Raki Gogoi	66 th National School Games 2023 (Weightlifting)	2 nd
7	Acikheek Gogoi	Junior National Athletics Championship, 2022 (Shot Put)	3 rd
8	Sikhamoni Borgohain	East Zone Junior Athletics Championship, 2022 (Long Jump)	2 nd
9	Tanavoy Konwar	National U-14 Archery Championship, 2023	1 st
10	Gyanjit Borgohain	National U-14 Archery Championship, 2023	1 st
11	Kristina Chutia	North East Gymnastics Championship, 2023	1 st
12	Meymi Chamu	North East Gymnastics Championship, 2023	1 st
13	Abhirup Khosra	North East Gymnastics Championship, 2023	1 st
14	Akankhya Borsuzari	North East Regional Sports Meet Table Tennis, 2022	1 st
15	Krishna Baruah	North East Regional Sports Meet Table Tennis, 2022	2 nd

NEED & REQUIREMENTS FOR DEVELOPMENT OF GAMES & SPORTS

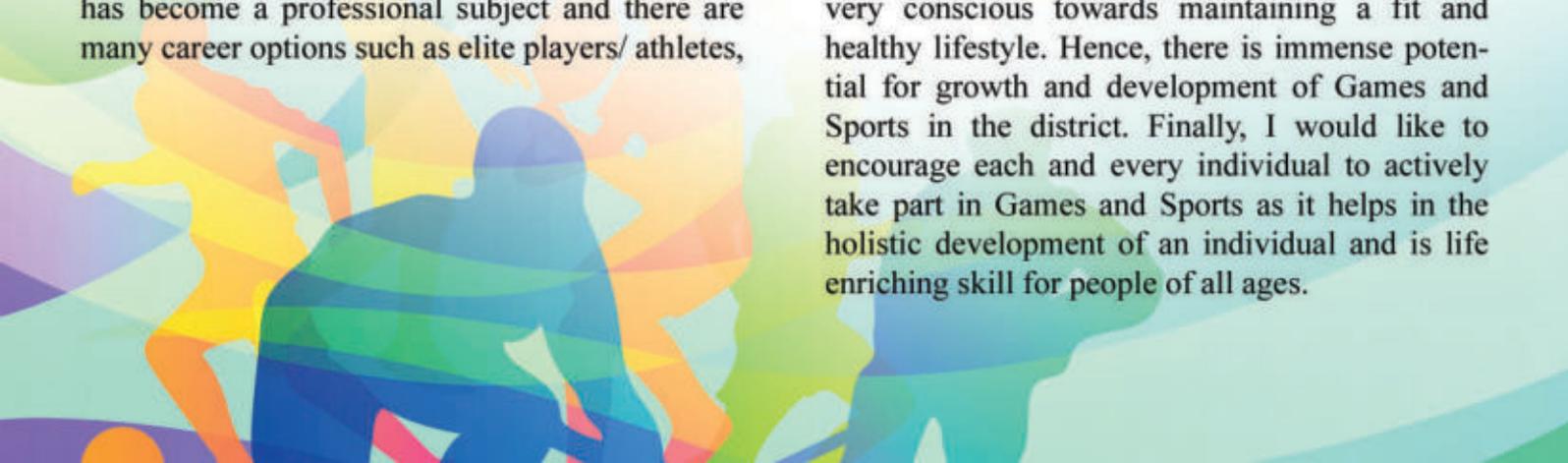
In modern times, sports has evolved due to advancement in playing conditions, facilities, sports equipment, nutrition, changes in rules and regulations etc. Athletes are continuously finding new ways to improve their performance. Sports has become a professional subject and there are many career options such as elite players/ athletes,

specialised/qualified Coaches and Trainers, Sports Commentators, Sports Referee/Umpire, Sports Teachers and Professors, Sports Writer, Sports Administration, Sports Management, Sports Marketing, Sports Analyst, Sports Journalism, Sports Doctors, Sports Psychologist, Sports Nutritionist, Physiotherapist and many more.

Therefore, in order to promote Games and Sports as a professional career among the talented, ambitious and interested sportspersons and for upgrading the present status of Sports environment, various positive changes are needed, namely;

1. Development of Sports Stadium (which includes 400 mtr Track & Field), Swimming Complex, Indoor Stadium and Gymnasium with all modern facilities should be developed for high performance Sports training
2. Sports Institution/ College
3. Engagement of specialized coaches/ Skilled trainers/ Experts
4. Systematic Sports Training Programme
5. Sports Literature
6. Availability of good quality and adequate quantity of standard Sports equipment
7. Availability of modified and recreational Sports equipment
8. Availability of teaching aids for coaches/trainers
9. Regular conduct of organized Sports Competitions/ Tournaments/ events
10. Talent Identification Programme

Lastly, I would like to share that, there is abundance of talented, ambitious and hardworking athletes in Sivasagar district. The people are also very conscious towards maintaining a fit and healthy lifestyle. Hence, there is immense potential for growth and development of Games and Sports in the district. Finally, I would like to encourage each and every individual to actively take part in Games and Sports as it helps in the holistic development of an individual and is life enriching skill for people of all ages.

কৃষিক্ষেত্ৰত আধুনিক সংযোজন

- অমৃত শইকীয়া

বিশ্বজুৰি খাদ্যৰ চাহিদা বৃদ্ধি পোৱাৰ লগে লগে কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধিৰ প্ৰয়োজনীয়তা জৰুৰী হৈ পৰে। তথ্য অনুসৰি বিশ্বই ২০৫০ চনত ৯ বিলিয়ন মানুহৰ বাবে খাদ্য সাজু কৰিব লাগিব। গতিকে বৰ্তমানৰ তুলনাত ৬০ শতাংশ খাদ্য উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবেও আমি সাজু হ'ব লাগিব। ইয়াৰ বাবে প্ৰতি একক পৰিমাণৰ কৃষি ভূমিৰ পৰা অধিক উৎপাদন কৰিব লাগিব। একে সময়তে আমি পৃথিৱীৰ পাৰিপাৰ্শ্বিকতাৰ প্ৰতি সজাগ থাকি প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ যথাযথ বা সম্ভৱপৰ কম ব্যৱহাৰ আৰু পৌণঃপুংগিক ব্যৱহাৰৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিব লাগিব। সংৰহনশীল কৃষি ব্যৱস্থাপনাৰ জৰিয়তে বিশ্বজুৰি খাদ্যৰ প্ৰয়োজনীয়তা নিশ্চিতকৰণৰ ওপৰিও ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ বাবে সীমিত সম্পদেৰে চাহিদা পূৰণৰ বাবে চিন্তা-চৰ্চা অব্যাহত আছে।

কৃষিক্ষেত্ৰত সকলো দিশ পৰ্যালোচনা কৰি আমাৰ কৃষিক্ষেত্ৰত কেইটামান গুৰুত্বপূৰ্ণ সংযোজন এনেধৰণৰ —

নিত্য নতুন অধিক উৎপাদনক্ষম প্ৰতিকূল বতৰত খাপখোৱা জাতৰ ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে উৎপাদনৰ সামঞ্জস্য ৰক্ষা কৰা। কৃষি উৎপাদনৰ সামঞ্জস্য ৰক্ষা কৰা আৰু বৰ্ধিত চাহিদাৰ বাবে অধিক উৎপাদনক্ষম বীজৰ ব্যৱহাৰ অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। ইয়াৰ জৰিয়তে প্ৰতি একক কৃষিভূমিত অধিক উৎপাদন কৰিবলৈ কৃষক সক্ষম হৈছে আৰু খৰাং আৰু বানপানীৰ সময়তো সফলতাৰে কৃষি কাৰ্য কৰা সম্ভৱ হৈছে। ইতিমধ্যে আমাৰ ৰাজ্যত প্ৰতিকূল বতৰৰ লগত খাপখোৱা বিভিন্ন শস্যৰ জাত কৃষকে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে। এই ক্ষেত্ৰত ধানৰ বিভিন্ন জাতৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি কিয়নো ধান হৈছে আমাৰ মুখ্য খেতি। ইয়াৰ কেইবিধমান জাত হৈছে—

- (১) ৰঞ্জিত চাব-১ (২) বাহাদুৰ চাব-১
(৩) স্বৰ্ণ চাব-১ (৪) বিনাধান-১১
(৫) বিনাধান-১৭ (৬) ডি ডি আৰ-৪৪

এই জাতসমূহে পানীত ডুবি থকাৰ অৱস্থাটো কেইবাদিনলৈকে বাচি থাকিব পাৰে। কৃষি ক্ষেত্ৰত ইন্টাৰনেট আৰু কৃত্ৰিম বুদ্ধিমত্তাৰ ব্যৱহাৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ সংযোজন। ইন্টাৰনেটৰ ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে কৃষকে সঠিক সময়ত সঠিক তথ্য লাভ কৰি কৃষি ক্ষেত্ৰত প্ৰয়োগ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। বতৰৰ বা-বাতৰি, মাটিৰ তথ্য, বজাৰ ব্যৱস্থাপনা সকলোতে কৃষকে ইন্টাৰনেট ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ শিকিছে।

তাৰোপৰি বৰ্তমান ম'বাইল এপৰ ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে ৰোগ চিনাক্তকৰণ, কীট-প্ৰতংগ চিনাক্তকৰণ আৰু ব্যৱস্থাপনা সহজ হৈ পৰিছে। জিঅ'স্পেচিয়েল প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে সঠিক কৃষিভূমিৰ ব্যৱহাৰ সক্ষম হৈ উঠিছে। শস্যৰ উৎপাদন বৃদ্ধিত ই জৰুৰী ভূমিকা পালন কৰিব পাৰে। এইক্ষেত্ৰত প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে কৃত্ৰিম বুদ্ধিমত্তাৰ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। কৃত্ৰিম বুদ্ধিমত্তাৰ প্ৰয়োগৰ অন্য এক উদাহৰণ কৃষিক্ষেত্ৰত দ্ৰোণৰ ব্যৱহাৰ। দ্ৰোণৰ ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে কৃষিভূমিৰ বা কৃষি পথাৰৰ পৰা শেহতীয়া তথ্য আহৰণৰ পৰা আৰম্ভ কৰি বহল পৰিসৰত কীটনাশক প্ৰয়োগ ব্যৱস্থালৈকে সহজ হৈ পৰিছে। ইতিমধ্যে উদ্যান শস্যৰ ক্ষেত্ৰত ৰবট (ROBOT) ব্যৱহাৰো এক নতুন সংযোজন হিচাপে চিহ্নিত হৈছে।

নিশ্চিত নিৰাপত্তাৰ মাজত কৰা কৃষি (Protected Cultivation) উদ্যান শস্যৰ এক নতুন দিশ। বজাৰত অধিক চাহিদা থকা উচ্চ মূল্যৰ শস্য এই প্ৰযুক্তিৰে উৎপাদন কৰি অধিক লাভৱান হ'ব পাৰি। সেউজগৃহ, পলিথিন গৃহ, ছাঁ দিয়া গৃহ আদি এনেধৰণৰ নিশ্চিত নিৰাপত্তাৰ ব্যৱস্থাৰ সঁজুলি। আমাৰ জিলাৰ বহু কৃষকে ভোট জলকীয়া খেতিত এই ব্যৱস্থা ব্যৱহাৰ কৰিছে।

কৃষি যান্ত্ৰিকীকৰণ আৰু নিত্যনতুন সঁজুলিৰ ব্যৱহাৰ কৃষিক্ষেত্ৰত নতুন সংযোজন। কৃষি যান্ত্ৰিকীকৰণৰ কথা ক'বলৈ যাওঁতে বৰ্তমান মাটি চহোৱাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি গুটি সিঁচা, কঠিয়া ৰোৱা, শস্য চপোৱা, মৰণা মৰা আৰু আনকি শস্য শুকুৱাই ৰখালৈকে কৃষি যন্ত্ৰ বা সঁজুলিৰ ব্যৱহাৰে কৃষিক্ষেত্ৰত এক নতুন দিগন্তৰ দিশলৈ লৈ যাবলৈ সক্ষম হৈছে। যন্ত্ৰৰ ব্যৱহাৰৰ ফলত কৃষকে অতি কম সময়ৰ ভিতৰত নিম্নতম খৰচত কৃষি কাৰ্য সম্পন্ন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। কঠিয়া ৰোৱা যন্ত্ৰৰ সহায়ত কম সময়তে পথাৰত কঠিয়া ৰুই কন্মাইগু হাৰভেপ্টাৰৰ জৰিয়তে শস্য চপাই মৰণা মাৰি ভৰাঁল ভৰাই ৰাখিবলৈ সম্ভৱ হৈ উঠিছে।

কৃষি ক্ষেত্ৰত সৌৰশক্তিৰ ব্যৱহাৰো এক নতুন সংযোজন হিচাপে গণ্য কৰিব পাৰি। পানী যোগানৰ বাবে শস্য শুকুৱাবৰ বাবে সৌৰশক্তিৰ ব্যৱহাৰ উল্লেখযোগ্য। ইয়াৰ বাবে সৌৰশক্তি চালিত সঁজুলি বৰ্তমান কৃষকৰ বাবে সুলভ। গতিকে কৃষি প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱহাৰ আৰু নিখুঁত কৃষি পদ্ধতিসমূহেই হৈছে কৃষি ব্যৱস্থাৰ নতুন সংযোজন।

Destination Sivasagar, through the lens of Kite Manja

Kite Manja began as an endeavor of a few friends to explore the diverse terrains and to capture the essence of North East India. The journey has evolved and grown into a collective experience of a team of award-winning photographers, cinematographers, creative designers, and highly motivated personnel trained under the Ministry of Tourism and different inbound DMCs. We are also the pioneers in festival camping in NE India. From the Ziro Festival of Music to Hornbill Festival, we have been associated with all the major tourism festivals across the region as a travel, alternate accommodation & camping partner. Recently, Kite Manja hosted the 15th National Rafting Championship in Arunachal Pradesh.

Kite Manja has now lived to tell the tale of combined 30 years in tourism and how inspiration has led us back home. From a tour operator's perspective but mostly being a native, Sivasagar already has a brand value as a Heritage Destination. With the growing tourist flow of more than 200% compared to pre-pandemic seasons, the main question is how to cater to the tourist influx, benefit from the industry, and which direction to lead Sivasagar tourism to.

Our plan at making this experience wholesome for the tourist as well as for the locals is by implementing an inclusive effort, going back to the older ways of hospitality and at the same time keeping up with the Neo Tourism trends. Tourism is an amalgamation of many industries, not just hotels, taxi owners, guides, and restaurants. For example, a farm owner can be a stakeholder by hosting visitors at his farm, a household by providing ethnic meals to the visitors, a fisherman by providing boat rides, a village youth by providing guiding services, an artisan and a weaver by developing their products, a motorcycle rider by providing bike on rental, a photographer or an artist through shows and workshops.

We, all the stakeholders of tourism, have to contribute for value addition to Destination Sivasagar to make this an authentic, yet professional experience. In this regard, we must develop Experienced Based Tours- cultural and rural; create Scope for Entertainments- music, events,

- Jnandip Borgohain

festivals; Adventure Tours- water-based sports, and Special Interest Tours- handicraft, handloom, silk, tea, rice beer, etc.

An applied and proven tour i.e. Guided Village Tour followed by an ethnic lunch at a local's household has been so far a great success in the last decade of our history. We envision similar value-added experiences amongst our locals, within the community in Sivasagar at places like Dichangmukh, Dihingmukh, Patsaku, Nimaijan, and Palengi with seasonal tours focusing on farms, communities, and the cultural essence of Bihu, where tourists can participate in the celebration.

Water-based adventure tours like Country Boat Ride cum Birding Tours and the introduction of Kayaking at Panidihing, Sunset and Dinner cruise at Dichangmukh and Dihingmukh, and Motor-boats on the rivers and other water bodies are promising tourism products, if we can guarantee standard safety measures and strict regulation.

Kite Manja aspires for responsible tourism in Sivasagar, building a roadmap that speaks for all and benefits all stakeholders. We design and promote tailor-made tours and experiences in association with the indigenous local communities and this commitment will be made possible by the role of the state and district administration. This historical town has the potential to be the Destination Sivasagar, but it depends on us, the locals, on our dedicated and collective effort to be responsible hosts.

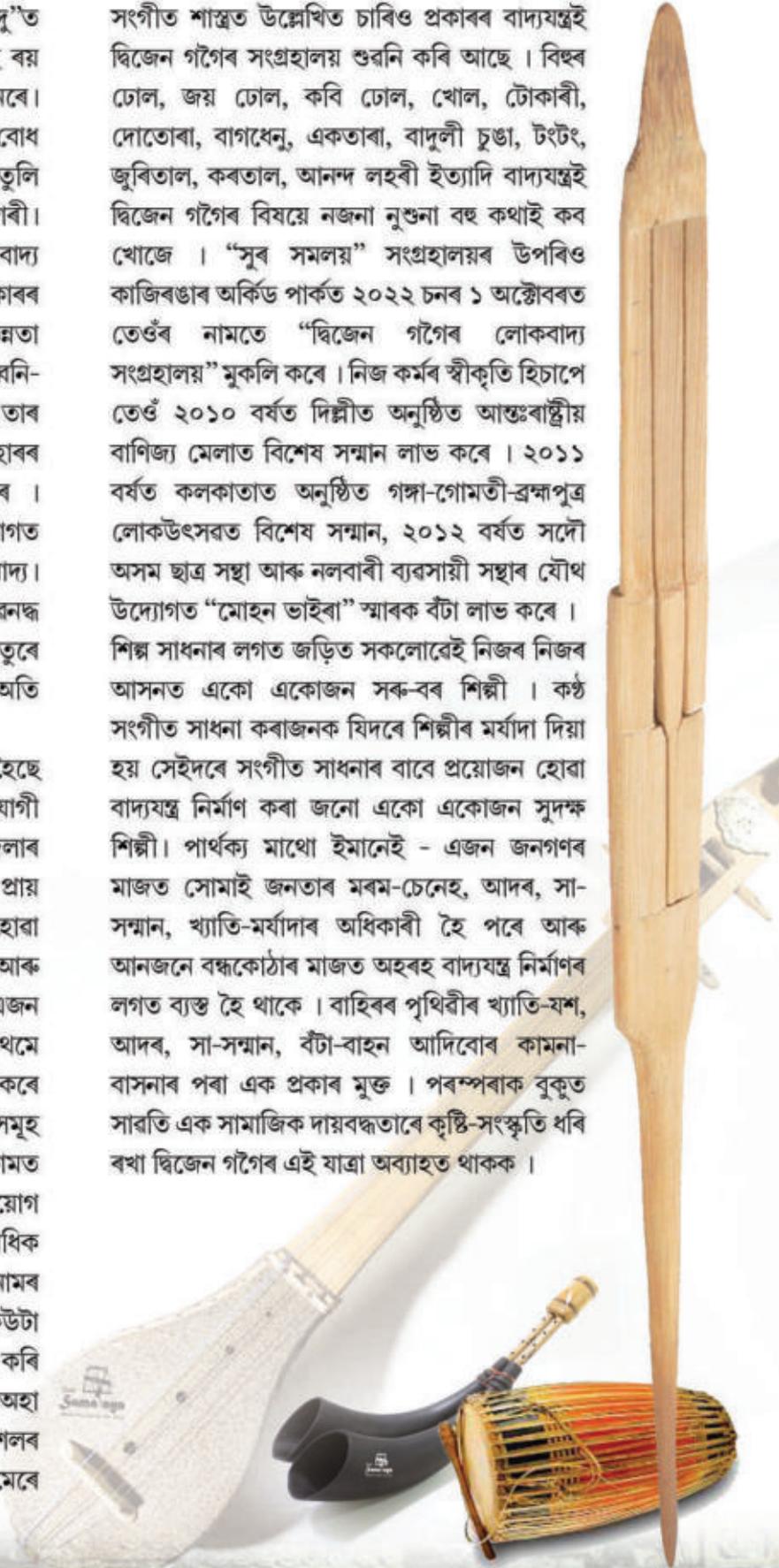
দ্বিজেন গগৈৰ বাদ্যযন্ত্ৰৰ ধ্বনি

- মহেন্দ্ৰ দিবাকৰ

শিল্প হৈছে শিল্পীৰ মনৰ দাপোণ। সৌন্দৰ্যৰ সন্ধানত “বিন্দু”ত “সিদ্ধু” ৰচনা কৰিও শিল্পীৰ মনৰ পিয়াহ নুওচে। অপূৰ্ণ হৈ ৰয় শিল্পীৰ মনৰ বাসনা। নিতে নৰ সৃষ্টিৰ তাড়নাই শিল্পীৰ পিছ নেৰে। লাগিলে তাৰ শ্ৰেণী বিভাজন যিয়েই নহওক। অদৰকাৰী যেন বোধ হোৱা বাঁহৰ মুঢ়াটোক হাতুৰী-কটাৰীৰে সিংহৰ ৰূপ দি সজাই তুলি প্ৰাণ প্ৰতিষ্ঠা কৰিব খোজাজনেই শিল্পৰ খনিকৰ। সৌন্দৰ্যৰ পূজাৰী। সংগীতো এক শিল্প। এক কলা চৌষষ্ঠী কলাৰ অন্যতম। গীত, বাদ্য আৰু নৃত্যৰ সংমিশ্ৰিত এক অনিৰ্বচনীয় কলা। সকলো প্ৰকাৰৰ সংগীততে বাদ্যযন্ত্ৰৰ বিশেষ গুৰুত্ব আছে। বাদ্যযন্ত্ৰৰ ভিন্নতা অনুসৰি তাৰ নিৰ্মান শৈলী, বাদন শৈলী, আকৃতি-প্ৰকৃতি, ধ্বনি-প্ৰতিধ্বনি সকলোতে এক ভিন্ন বৈশিষ্ট ফুটি উঠে। সিয়েই তাৰ পৰিচয়। চিনাকী। নিখুঁত ভাৱে একোটা বাদ্যযন্ত্ৰ ব্যৱহাৰৰ উপযোগী কৰি তৈয়াৰ কৰাতো এক শ্ৰম সাধ্য কাৰবাৰ। শাৰঙ্গদেৱে তেওঁৰ সংগীত ৰত্নাকৰ গ্ৰন্থত বাদ্যক চাৰিটা ভাগত ভাগ কৰিছে। ততবাদ্য- তাঁৰ বা গুণাত আঘাত কৰি বজোৱা বাদ্য। সুষিৰ বাদ্য- মুখেৰে ফুৰাই বা বায়ুৰ সহায়ত বজোৱা বাদ্য। অৱনদ্ধ বাদ্য - চামৰাৰে তৈয়াৰী আৰু ঘন বাদ্য- কাঁহ জাতীয় ধাতুৰে নিৰ্মিত বাদ্য। এনে ধৰনৰ বাদ্য সমূহ তৈয়াৰ কৰোতে অতি সুক্ষ্মভাৱে প্ৰতিটো কথাই নিৰীক্ষণ কৰা হয়।

প্ৰধানকৈ শব্দ অথবা ধ্বনি উৎপাদন বা ধ্বনি সৃষ্টিয়েই হৈছে একোটা বাদ্যৰ মুখ্য কাম। নিপুণ কলাকাৰৰ দ্বাৰাহে বাদ্য উপযোগী ধ্বনি সৃষ্টি সম্ভৱ। তেনে এজন নিপুণ কলাকাৰ শিৱসাগৰ জিলাৰ দৰিকাপাৰ, বৰপাত্ৰ নগৰ নিবাসী শ্ৰীদ্বিজেন গগৈয়ে বিগত প্ৰায় তিনি দশক জুৰি অসমৰ লোক সংস্কৃতিত ব্যৱহাৰ হোৱা পৰম্পৰাগত বাদ্যযন্ত্ৰৰ নিৰ্মাণত একাণপতীয়াকৈ লাগি অসম আৰু অসমীয়া লোকসংস্কৃতিৰ উঁহাল চহকী কৰি আহিছে। এজন স্বভাৱজাত বিহুৰা হিচাপে আত্মপ্ৰকাশ কৰা দ্বিজেন গগৈয়ে প্ৰথমে ঢোল, পেঁপা, গগণা, টকা আদি তৈয়াৰ কৰাত মনোনিবেশ কৰে যদিও পিছলৈ অসমৰ প্ৰায় কেউটা জনগোষ্ঠীৰ লোকবাদ্য সমূহ তৈয়াৰ কৰিবলৈ লয়। প্ৰাৰম্ভিক পৰ্যায়ত এককভাৱে এই কামত আগবাঢ়ে যদিও পিছৰ পৰ্যায়ত ৪০ জন শিল্পীক এই কামত নিয়োগ কৰে। তেওঁৰ প্ৰধান সহযোগী হিচাপে বিগত ২০ বছৰো অধিক সময় তেওঁক সংগ দি আহিছে মদন দাস আৰু ৰঞ্জিত দাস নামৰ দুজন খনিকৰে। বৰ্তমানলৈকে দ্বিজেন গগৈয়ে অসমৰ কেউটা জনগোষ্ঠীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা প্ৰায় ১০০ বিধ লোকবাদ্য নিৰ্মাণ কৰি উলিয়াইছে। থলুৱা লোকবাদ্যৰ নিৰ্মাণৰ লগে লগে উঠি অহা প্ৰজন্মক লোক বাদ্য পৰিবেশন আৰু ইয়াৰ নিৰ্মাণৰ কলা কৌশলৰ কাৰিকৰী বিদ্যা প্ৰদানৰ বাবে “সুৰ সমলয় কলা সংস্থান” নামেৰে এক শিক্ষানুষ্ঠান আৰম্ভ কৰে।

সংগীত শাস্ত্ৰত উল্লেখিত চাৰিও প্ৰকাৰৰ বাদ্যযন্ত্ৰই দ্বিজেন গগৈৰ সংগ্ৰহালয় শুৱনি কৰি আছে। বিহুৰ ঢোল, জয় ঢোল, কবি ঢোল, খোল, টোকাৰী, দোতোৰা, বাগধেনু, একতাৰা, বাদুলী চুঙা, টংটং, জুৰিতাল, কৰতাল, আনন্দ লহৰী ইত্যাদি বাদ্যযন্ত্ৰই দ্বিজেন গগৈৰ বিষয়ে নজনা নুশনা বহু কথাই কব খোজে। “সুৰ সমলয়” সংগ্ৰহালয়ৰ উপৰিও কাজিৰঙাৰ অৰ্কিড পাৰ্কত ২০২২ চনৰ ১ অক্টোবৰত তেওঁৰ নামতে “দ্বিজেন গগৈৰ লোকবাদ্য সংগ্ৰহালয়” মুকলি কৰে। নিজ কৰ্মৰ স্বীকৃতি হিচাপে তেওঁ ২০১০ বৰ্ষত দিল্লীত অনুষ্ঠিত আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বাণিজ্য মেলাত বিশেষ সন্মান লাভ কৰে। ২০১১ বৰ্ষত কলকাতাত অনুষ্ঠিত গঙ্গা-গোমতী-ব্ৰহ্মপুত্ৰ লোকউৎসৱত বিশেষ সন্মান, ২০১২ বৰ্ষত সদৌ অসম ছাত্ৰ সন্থা আৰু নলবাৰী ব্যৱসায়ী সন্থাৰ যৌথ উদ্যোগত “মোহন ভাইৰা” স্মাৰক বঁটা লাভ কৰে। শিল্প সাধনাৰ লগত জড়িত সকলোৱেই নিজৰ নিজৰ আসনত একো একোজন সৰু-বৰ শিল্পী। কণ্ঠ সংগীত সাধনা কৰাজনক যিদৰে শিল্পীৰ মৰ্যাদা দিয়া হয় সেইদৰে সংগীত সাধনাৰ বাবে প্ৰয়োজন হোৱা বাদ্যযন্ত্ৰ নিৰ্মাণ কৰা জনো একো একোজন সুদক্ষ শিল্পী। পাৰ্থক্য মাথো ইমানেই - এজন জনগণৰ মাজত সোমাই জনতাৰ মৰম-চেনেহ, আদৰ, সা-সন্মান, খ্যাতি-মৰ্যাদাৰ অধিকাৰী হৈ পৰে আৰু আনজনে বন্ধকোঠাৰ মাজত অহৰহ বাদ্যযন্ত্ৰ নিৰ্মাণৰ লগত ব্যস্ত হৈ থাকে। বাহিৰৰ পৃথিৱীৰ খ্যাতি-যশ, আদৰ, সা-সন্মান, বঁটা-বাহন আদিবোৰ কামনা-বাসনাৰ পৰা এক প্ৰকাৰ মুক্ত। পৰম্পৰাক বুকুত সাৱতি এক সামাজিক দায়বদ্ধতাৰে কৃষ্টি-সংস্কৃতি ধৰি ৰখা দ্বিজেন গগৈৰ এই যাত্ৰা অব্যাহত থাকক।

মুমূৰ্ষু

- ডাঃ সুবজিত গিৰি

“গিৰি দা কেবটিড পালছ নাই। উশাহও লোৱা নাই। মণিটৰৰ উঠা-নমাবোৰো নাই। এটা মাথোঁ আঁচ আছে। এডাল দীঘল আঁচ।”

১৫ জুন তাৰিখৰ ৰাতিপুৱা ৩ বজা বিমৰ্ষ মনেৰে বহু সময়লৈকে চকীখনতে বহি থাকিলো। কি কৰা যায়? সমস্যাটোৰ কেনেদৰে সমাধান কৰা যায়? ইত্যাদি বিভিন্ন চিন্তাই মনটো ভাৰাক্ৰান্ত কৰি ৰাখিছিল। অত্যন্ত হতাশাত ভুগিছিলো।

শিৱসাগৰ জিলাৰ গেলেকী অঞ্চলৰ আঠখেল গাঁৱৰ বাস্তৱ কাহিনী। ১৪ জুনৰ ৰাতি ৪৫ বছৰীয়া ধীৰেন মিৰ্ছাই ৮ মান বজাত ভাত-পানী খাই বাহিৰলৈ হাত ধুবলৈ গৈছিল। কিবা এটাই বাওঁ ভৰিৰ তৃতীয় আৰু চতুৰ্থ আঙুলিৰ মাজত কামোৰা অনুভৱ কৰে। ইফালে-সিফালে ধীৰেনে চাই আন্ধাৰত একো দেখা নাপালে। ঘৰৰ মানুহক কথাটো কোৱাত তেওঁলোকেও কিবা পোক হব পাৰে বুলি কয়। কামোৰা ঠাইত বিষ যিহেতু নাছিল, সেইবাবে চিন্তা কৰিব লগা নাই বুলি ঘৰৰ আত্মীয়সকলও নিশ্চিত হৈছিল।

ৰাতি ১০ বজালৈকে পৰিয়ালৰ সকলোৱে মিলি-জুলি একেলগে টিভি চায়। ৰাতি প্ৰায় ১০-১৫ মিনিট মানত অলপ টোপনি-টোপনি ভাব অহাৰ কাৰণে ধীৰেন শুবলৈ গুচি যায়। কিন্তু ৰাতি প্ৰায় ১ মান বজাত ধীৰেনে চটফটাই শুই থকা বিছনাৰ পৰা ঘপহকৈ উঠি বহি দিয়ে। ঘৰৰ মানুহজনীক গা বেয়া লাগিছে বুলি কব চেষ্টা কৰিও, মাতটো ফুটাবই পৰা নাছিল। তেতিয়াহে ধীৰেনৰ আত্মীয়ৰ শুৱা-দুৱা লাগি যায়। গাড়ীৰ কাৰণে ইজনক-সিজনক ফোন কৰা হল। মাজৰাতিৰ কথা। সকলো শুই আছিল। ফোন কৰি কৰি কোনোবা পাকত এজনে ফোনটো ধৰাত তেওঁৰ গাড়ীখন লৈ তৎক্ষণাত ধীৰেনৰ ঘৰলৈ আহিব কোৱা হয়। গাড়ী আদি যা-যোগাৰ কৰি থাকোতে ৰাতি ১ বজাৰ পৰা ২ বাজি যায়। লাহে লাহে ধীৰেনৰ চকুৰ বাদু কেইটা নামি আহিছিল। মাতটো ফুটাবই নোৱাৰিছিল। ডিঙিটো পোন কৰি ৰাখিব পৰা নাছিল। পৰি-পৰি গৈছিল। দেহৰ ভাৰসাম্য ক্ৰমাৎ হেৰাই গৈছিল। মাত্ৰ ও-ও-ও-ও কৰি আছিল। লেলাউটিবোৰ মুখৰ এটা কোণৰ পৰা বৈ গৈছিল।

ৰাতি প্ৰায় ২.২৫ মিনিটমানত তেওঁলোক লিগিৰীপুখুৰী হস্পিটেল আহি পায়। ধীৰেনে ৰোগী বহা চকীখনত বহিব পৰা নাছিল। মূৰটো তললৈ পৰি গৈছিল। লাহে-লাহে উশাহ লৈ আছিল। চাৰিওফালে কি হৈ আছে গম পাই আছিল কিন্তু তেওঁ একো কৰিব পৰা নাছিল। হাত ভৰিবোৰ অৱশ হৈ আহিছিল।

কৰ্তব্যত থকা ডাক্তৰ সুগত শ্যামে ধীৰেনক বিচনাত শুৱাই সস্তাব্য সৰ্প দংশনৰ কথা ভাবি মোক ফোন কৰে।

“গিৰি দা লক্ষণবোৰ নিওবটকচিক যেন লাগিছে। Unknown Bite বুলি কৈছে। যত কামুৰিছিল, তাত সৰু একেবাৰে ধৰিব নোৱাৰা বিন্দু এটা দেখা পাইছোঁ। বিষ বা ফুলা আদি একো নাই।”

“শংখচূড় সাপৰ দংশন হয়। তৎক্ষণাত এণ্টিভেনম

বেজী আৰু বাকী দৰবোৰ দিয়া। ৰাতি ৮ বজাৰ

পৰা ২-৩০ বজালৈকে প্ৰায় চাৰে ছয় ঘণ্টা হৈ

গৈছে। এণ্টিভেনম বেজীয়ে কাম

নকৰিবও পাৰে। এণ্টিভেনম বেজীকেইটা

দি কৃত্ৰিম শ্বাস-প্ৰশ্বাসৰ (ভেণ্টিলেচন) ব্যৱস্থা

থকা হস্পিটেললৈ স্থানান্তৰিত কৰিব লাগিব। ভেণ্টিলেচন

লাগিবই। যিহেতু তোমালোকৰ ICU বা ভেণ্টিলেচনৰ সুবিধা নাই,

তুমি জিলা চিকিৎসালয়লৈ, নহলে প্ৰগতি হস্পিটেললৈ ৰেফাৰ কৰি দিবা।”

“ছাৰ মোক ৰাতি কিবা এটাই কামুৰিছিল। ফটো পঠাই দিছে হোৱাটহ এপত। চাবচোন। সাপ হয় নেকি?” এনেকুৱা মেছেজ আমি প্ৰায়ে পাই থাকোঁ। আপোনালোকে মনত ৰাখিব দংশনৰ চিহ্ন চাই সাপ হয়নে বা বিষাক্ত সাপ হয়নে আমি কব নোৱাৰো।

কেতিয়াবা আকৌ কোনোবাই সামাজিক মাধ্যমত চিত্ৰসহ বিস্তৃত ভাবে প্ৰকাশ কৰে। বিষাক্ত সাপৰ দংশনৰ চিহ্ন কেইটা এনেদৰে পোৱা যায় আৰু বিষহীন সাপৰ দংশনৰ দাঁতৰ চিহ্ন এনেদৰে পোৱা যায় ইত্যাদি ইত্যাদি। মনত ৰাখিব এজন গুণী-জ্ঞানী সৰ্প দংশনৰ চিকিৎসা কৰা বা সৰ্প বিষয়টোৰ লগত ওতপ্ৰোত ভাবে জড়িত ব্যক্তিয়ে কেতিয়াও সাপৰ দংশনৰ চিহ্ন চাই চিকিৎসা নকৰে। তেনে কৰিলে সেয়া মুৰ্খামীৰ বাহিৰে একো নহয়।

আমাৰ সূত্ৰ এটাই। কিবাই কামুৰিছে বা সৰ্প দংশন হৈছে, তৎক্ষণাত আহি হস্পিটেলত ভৰ্ত্তি হওক। ২৪ ঘণ্টা হস্পিটেলত থাকক। ২৪ ঘণ্টাৰ ভিতৰত লক্ষণ দেখা দিলে, সেইয়া বিষাক্ত সাপৰ দংশন হয়। যদি বিষাক্ত সাপৰ লক্ষণ দেখা নিদিয়ে তেনেহলে, সেইয়া বিষহীন সাপ বা যদি আন নৌওন বাইট হয়, তেনেহলে সেইয়া সাপ নাছিল। যদিহে ২৪ ঘণ্টাৰ পৰ্য্যবেক্ষণত লক্ষণ দেখা দিয়ে, প্ৰথম লক্ষণ দেখা দিওঁতেই আপোনাৰ ৰোগীক আমি সজোৰে এণ্টিভেনম আৰু আনুসংগিক বেজীৰে প্ৰহাৰ কৰোঁ আৰু মুমূৰ্ষু পৰ্য্যায়লৈ যাব নিদিওঁ। তাৰ পিছত আৰু এদিন বা দুদিন আমি আপোনাৰ ৰোগীক হস্পিটেলত ৰাখিম আৰু আপুনি, আপোনাৰ ৰোগী হাঁহি মুখে ঘৰলৈ গুচি যাব। একেবাৰে সহজ সূত্ৰ। কলা শংখচূড় সাপৰ বিষে ৰোগীক তিল-তিলকৈ মাৰে। কাৰ্যত ই slow poison হিচাবে কাম কৰে। কেতিয়াবা ভুক্তভোগীয়ে কামোৰা গমেই নাপাব পাৰে। তেনেক্ষেত্ৰত ৰোগীৰ লক্ষণবোৰেই আমাৰ সাৰথি। ৰাতি বা পূৰ্ণৰতি নিশা বা ৰাতিপুৱা ৯ বজাৰ ভিতৰত ৰোগীৰ অস্বাভাৱিক লক্ষণবোৰ নিৰীক্ষণ কৰিয়েই আমি বিষাক্ত সৰ্প দংশনৰ কথাও ভাবিবলৈ বাধ্য হওঁ। বিষাক্ত শংখচূড় সাপৰ দংশনৰ প্ৰথম ২-৩ ঘণ্টাত

একো লক্ষণ দেখা নিদিব পাৰে। কিন্তু ৩-৪ ঘণ্টা মানৰ পৰা লাহে লাহে লক্ষণবোৰ দেখা দিয়ে। এপদ-এপদ কৈহে লক্ষণবোৰ দেখা দিয়ে। সাপডালক গচকি দিলে ৪-৬ ঘণ্টাৰ ভিতৰত, গচকি নিদিলে শুই থাকোতে কেনেকৈ সাপডালৰ ওপৰত মানুহৰ হাত আদি পৰিলে,দিওঁ-নিদিওঁকৈ অলপ বিহ দিব পাৰে আৰু তেনে ক্ষেত্ৰত কেতিয়াবা প্ৰায় ১২ ঘণ্টাৰ ভিতৰত তিল-তিলকৈ ভুক্তভোগীজনৰ মৃত্যু হয়।

অৰ্থাৎ আমাৰ চাৰিওকাষে থকা বিযাক্ত সাপবোৰৰ বিষে ভুক্তভোগীক আৰোগ্য কৰাবলৈ আমাক প্ৰায় ৩-৬ ঘণ্টা সময় দিয়ে। কিন্তু আমাৰ অজ্ঞতা,অন্ধবিশ্বাসবোৰৰ বাবে আপুনি-মই আমাৰ আত্মীয়ক হেৰুৱাই আছোঁ।

যি কি নহওঁক ধীৰেনৰ মুমূৰ্ষু অৱস্থা প্ৰত্যক্ষ কৰি কৰ্তব্যত থকা ডাক্তৰ সুগত শ্যাম আৰু নাৰ্চ তৎক্ষণাত এণ্টিভেনম বেজী আৰু আনুসংগিক বেজী আৰম্ভ কৰে।

শংখচূড় সাপৰ দংশনত বিষে আমাৰ উশাহ-নিশাহ লোৱা মাংসপেশীবোৰ অকামিলা কৰিলে, ৰোগীক ভেণ্টিলেচনৰ প্ৰয়োজন হয়। সেই মুহূৰ্তত ধীৰেনৰ উশাহ-নিশাহ লোৱা মাংসপেশীবোৰ সম্পূৰ্ণৰূপে অৱশ হৈছিল। সেইসময়ত ভেণ্টিলেচন লাগিব। কিন্তু সেইখন চিকিৎসালয়ত ICU নাই। সেইবাবে ওচৰৰে ব্যক্তিগত প্ৰগতি হস্পিটেলৰ ICU লৈ ফোন কৰি সম্ভাৱ্য যুদ্ধ এখনৰ কাৰণে কৰ্তব্যত থকা স্বাস্থ্য কৰ্মীসকলক প্ৰস্তুত হবলৈ কওঁ। কিন্তু ধীৰেনক স্থানান্তৰিত কৰিব পৰা যাব নে? মই জানিছিলোঁ এই অৱস্থাত এণ্টিভেনমে ধীৰেনক উদ্ধাৰ কৰিব নোৱাৰে। মৃত্যু অনিবাৰ্য। কিন্তু আমি চেপ্টাটো কৰিবই লাগিব।

ৰাতিপুৱা প্ৰায় তিনি বাজি পাঁচ মিনিটমানত ডাঃ সুগত শ্যামে আকৌ ফোন কৰে,

“গিৰি দা কেৰাটিড পালছ নাই। উশাহও লোৱা নাই। মিনিটৰ উঠা-নমবোৰো নাই। এটা মাথোঁ আছ আছে। এডাল দীঘল আছ।”

“আমু বেগ লৈ অলপ চেপ্টা কৰি চোৱাচোন।”

এই মুহূৰ্তত ভেণ্টিলেচন লাগিব। কি কৰা যায় ইটো-সিটো দৰব দিয়া হৈছে,কিন্তু ধীৰেনৰ একো উন্নতি হোৱা নাছিল। নোহোৱাটো স্বাভাৱিক কাৰণ ধীৰেনক এই মুহূৰ্তত ভেণ্টিলেচন দিব লাগিব। ভেণ্টিলেচনৰ সুবিধা থকা জিলা চিকিৎসালয় আৰু ব্যক্তিগত প্ৰগতি চিকিৎসালয় প্ৰায় ৩০ কিলোমিটাৰ নিলগত। মৃত শৰীৰটো ৩০ কিলোমিটাৰ দূৰত অৱস্থিত ICU লৈ আনি আকৌ চেপ্টা কৰাৰ কোনো অৰ্থ নাই।

ডাঃ সুগত শ্যাম আৰু লগত থকা সকলো স্বাস্থ্য কৰ্মীসকলে অশেষ চেপ্টা কৰিও ধীৰেনক ঘূৰাই আনিব নোৱাৰিলে। আমাৰ স্বাস্থ্য কৰ্মীসকলৰ নেৰানেপেৰা চেপ্টা অথলে গল একমাত্ৰ মুমূৰ্ষু অৱস্থাৰ বাবে, যিটো আমি বাধা দিব পাৰিলোহেঁতেন। ধীৰেন গলগৈ। অসীম দেশলৈ গলগৈ। এজন দিন হাজিৰা কৰা ব্যক্তিৰ একমাত্ৰ অজ্ঞতাৰ বাবেই অকাল মৃত্যু হল। পূৰ্বতি নিশা হতাশ মনেৰে বহু দেৰিলৈকে চকীত বহি থাকিলোঁ।

অসমত আমি সৰ্প দংশনত কেনেদৰে শূন্য মৃত্যু সম্ভৱ কৰিম? সৰ্প দংশনৰ পাছত কোনোবা বেজৰ ওচৰলৈ গৈছে। কোনোবাই পইচাৰ অভাৱত হস্পিটেল আহিব পৰা নাই, কাৰোবাৰ ঘৰৰপৰা হস্পিটেল আহিবলৈ বাহন নাই আৰু কোনোবাই বিষ নাই বুলি দেৰিকৈ মুমূৰ্ষু অৱস্থাত হস্পিটেল আহি পাইছে। কোনোবাই নেদেখা কিবাই কামোৰাটোক কিবা কীট-পতংগই কামোৰা বুলি ভাবি নিচিন্ত হৈ আছে আৰু দেৰিকৈ মুমূৰ্ষু অৱস্থাত হস্পিটেল আহি পাইছে।

মনত ৰাখিব মুমূৰ্ষু অৱস্থাত ভুক্তভোগী এজন গ্ৰাম্য হস্পিটেললৈ আহিলে, আমি বিশেষ একো কৰিব নোৱাৰো। তথাপি তেনে মুমূৰ্ষু অৱস্থাৰপৰাও আমি ভুক্তভোগীক সুস্থ কৰিব পাৰিম যদিহে আমাৰ ICU বা ভেণ্টিলেচনৰ সুবিধা থাকে। সেইয়া আমি পূৰ্বতে প্ৰমাণো কৰিছোঁ। কিন্তু প্ৰত্যেক গ্ৰাম্য চিকিৎসালয়ত সেইয়া জানো সম্ভৱ? আমাৰ “সৰ্প দংশনত শূন্য মৃত্যু” এটা মাত্ৰ শ্লোগানহে হৈ থাকিব নেকি?

ধীৰেনৰ মৃত্যুক আমি বাধা দিব পাৰিলোঁহেঁতেন নেকি? দস্তৰমত পাৰিলোঁহেঁতেন, যদিহে-

১) ৮ বজাত কিবা এটাই কামুৰিছে বুলি গম পোৱাৰ পাছত তেওঁ তৎক্ষণাত আহি হস্পিটেলত ভৰ্তি হ’লহেঁতেন।

২) হস্পিটেলত ভৰ্তি হৈ থকাৰ প্ৰায় ২-৪ ঘণ্টাত তেওঁৰ বিষাক্ত শংখচূড় সাপৰ বিহৰ লক্ষণ যেনে থু গিলিব নোৱাৰা, চকুৰ বাদু নামি অহা লক্ষণ আহোঁতেই আমাৰ স্বাস্থ্য যকৰ্মী সকলে সজোৰে প্ৰহাৰ কৰিলহেঁতেন।

৩) শংখচূড় সাপৰ বিহে ভুক্তভোগীজনক আৰু বিশেষ অপকাৰ কৰাৰ আগতেই এণ্টিভেনম বেজীবোৰে তেজত প্ৰবাহিত হৈ থকা বিহক সম্পূৰ্ণৰূপে অকামিলা কৰিলহেঁতেন।

৪) যদিহে তেওঁ মুমূৰ্ষু পৰ্যায় নাপালেহেঁতেন। মুমূৰ্ষু পৰ্যায় নাপালে আমাৰ ভাৰতবৰ্ষৰ যিকোনো গ্ৰাম্য চিকিৎসালয়ে এনে ৰোগীক হেলাৰঙে মোকাবিলা কৰিব পাৰে।

ধীৰেন এজন বাগানৰ শ্ৰমিক আছিল। তেওঁলোকক ফেচবুক, বাতৰি-কাকত আদিয়ে ঢুকি নাপায়। তেওঁলোকক আমাৰ সজাগতামূলক লিখনিবোৰেও ঢুকি নাপায়।

তেওঁলোকক কোনে সজাগ আৰু সতৰ্ক কৰিব? অঞ্চলটোৰ পঢ়া-শুনা কৰা ব্যক্তিসকল আগবাঢ়ি আহিবনে? শিক্ষিত ডেকা-গাভৰু ৰাইজে-সমাজক সজাগ কৰিবলৈ এখেজ আগবাঢ়ি আহিবনে? কলা শংখচূড় সাপে দংশন কৰিলে দংশনৰ ঠাইত কোনো বিষ নহয়, কলা শংখচূড় সাপ অসমৰ নীৰৱ ঘাতক। ই অসমৰ কিমান মানুহ নীৰৱে মাৰি আছে তাৰ হিচাব নাই। গ্ৰীষ্মকালীন নেদেখা কিবাই কামোৰাটো যে সৰ্প দংশন হবও পাৰে তেনে কথাবোৰ আপোনাৰ অঞ্চলৰ ৰাইজক জনাবনে? আপোনালোক এখেজ আগবাঢ়ি আহিবনে? মুমূৰ্ষু পৰ্যায়টো বাধা দিয়াত হাত উজান দিব নে? অসমত সৰ্প দংশনত শূন্য মৃত্যু সম্ভৱ কৰিবলৈ আমাক সহায়-সহযোগ কৰিবনে?

উত্তৰ আপোনালোকলৈ থলৌ। আমি আশাবাদী। ধন্যবাদৰে ..।

বকতাৰ বাঁহশিল্প

- ড° সুৰজজ্যোতি গগৈ

“বাঁহ থাকিলেহে সাহ”। অসমীয়া সমাজত প্ৰচলিত এই বাক্যশাৰীৰ প্ৰাসংগিকতা সদায়ে আছে আৰু থাকিব। আমাৰ সমাজত বাঁহৰ স্থান আৰু গুৰুত্বৰ আভাস গীত-মাত তথা সাহিত্যৰ মাজতো পোৱা যায়।

“বাৰীৰে চাপৰে জাতিবাঁহ এজুপি
সিও মোৰ সোদৰৰ ভাই,
জীয়াই থাকোঁ মানে কৰোঁ কাঠি-কামি
মৰিলে লগতে যায়।”

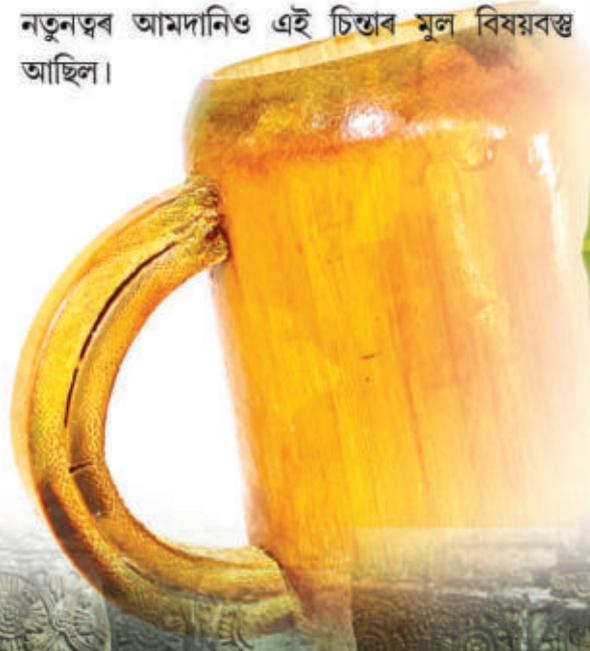
কৃষিজীৱি অসমীয়া সমাজখনক বাঁহৰ পৰা পৃথককৈ চোৱাটো একপ্ৰকাৰ অসম্ভৱ কথা। দৈনন্দিন জীৱনত বাঁহেৰে নিৰ্মিত সামগ্ৰীৰ ব্যৱহাৰ আৰু অন্তিম শয়নতো বাঁহৰ প্ৰয়োজনীয়তাই আচলতে বাঁহৰ গুৰুত্বকে প্ৰতিপন্ন কৰে।

আধুনিক জীৱনশৈলীয়ে বাঁহৰ ব্যৱহাৰ হ্ৰাস কৰিছে যদিও ইয়াৰ গুৰুত্ব এতিয়াও শেষ কৰিব পৰা নাই। বৰঞ্চ আধুনিকতাই বাঁহৰ ব্যৱহাৰৰ নতুন ৰূপ উন্মোচন কৰি অনন্য মাত্ৰা প্ৰদান কৰিছে।

শিৱসাগৰ জিলাৰ ডিমৌ উন্নয়ন খণ্ডৰ অধীনৰ বকতা এনে এক অঞ্চল য'ত বাঁহৰ সামগ্ৰী নিৰ্মাণ পুৰুষানুক্ৰমে চলি আহিছে। বিশেষকৈ নেমুগুৰিৰ আৰু বৰবাম পঞ্চায়তৰ অধীনৰ ন-কাটনি, চুটীয়া কাটনি, ডিমৰুগুৰি, পটিয়া গাওঁ, ভকত গাওঁ আৰু বৰপিয়াল হাবিকে ধৰি প্ৰায় ৬ খন গাঁৱৰ ৪৮০ টা পৰিয়াল বাঁহ শিল্পৰ সৈতে জৰিত হৈ আছে। এটা প্ৰজন্মৰ পৰা আন এটা প্ৰজন্মলৈ স্বতঃস্ফূৰ্ত ভাবে বাগৰি অহা এই শিল্পৰ

পৰিসৰ অসমীয়া থলুৱা সমাজখনত ব্যৱহৃত সামগ্ৰীসমূহতে সীমাবদ্ধ আছিল। সামগ্ৰীসমূহ প্ৰধানত জাপি, চাৰি, চালনী, ডলা, জাকৈ, খালৈকে ধৰি গ্ৰাম্য সমাজত সততে ব্যৱহৃত অন্যান্য সামগ্ৰী প্ৰণিধানযোগ্য। গাঁও কেইখনত বসবাস কৰা পুৰুষ তথা মহিলা শিল্পীসকলে সজাঁ বাঁহৰ সামগ্ৰীসমূহ বিক্ৰীৰ একমাত্ৰ স্থান আছিল সাপ্তাহিক বজাৰখন। সপ্তাহজোৰা পৰিশ্ৰমৰ জোখেৰে তেওঁলোকৰ উপাৰ্জন আছিল তেনেই কম। উৎপাদন অনুসৰি বিক্ৰীৰ সুচলতা নথকাত চাহিদাও সীমিত হৈ ৰৈছিল।

পুৰুষানুক্ৰমে চলি অহা এই শিল্পক ভৱিষ্যতলৈ আগবঢ়োৱাৰ এনে এক সন্ধিক্ষণত দিশনিৰ্ণয়কৰী ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিলে ‘অসম ৰাজ্যিক গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযানে’। দুয়োটা পঞ্চায়তৰ অধীনৰ এই গাওঁ কেইখনত বাস কৰা পৰিয়ালসমূহৰ মহিলাসকলক অসম ৰাজ্যিক গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযানৰ আত্মসহায়ক গোটৰ মজিয়ালৈ অনাৰ পৰৱৰ্তী পৰ্যায়ত এক নতুন সন্তাৰনাৰ দুৱাৰ মুকলি হয়। পৰম্পৰাগত ঐতিহ্যক অক্ষুণ্ণ ৰাখি নতুনত্বৰ সংযোজনেৰে কেনেদৰে এই অঞ্চলটোৰ বাঁহশিল্পৰ সৈতে জড়িত শিল্পীসকলক আগুৱাই নিব পাৰি সেই বিষয়ে চিন্তা-চৰ্চা আৰম্ভ হয়। আৰ্থিক দিশটোৱেই নহয় উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহ কেৱল কেইবিধমান প্ৰচলিত সামগ্ৰীতে সীমাবদ্ধ নাৰাখি নতুনত্বৰ আমদানিও এই চিন্তাৰ মূল বিষয়বস্তু আছিল।

এই চিন্তাৰ ফলশ্ৰুতিত অসম ৰাজ্যিক গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযানে বকতাৰ বাঁহশিল্পৰ সংবৰ্ধন আৰু প্ৰসাৰৰ উদ্দেশ্যে 'ত্ৰিপুৰা বেঙ্গ' এণ্ড' কেন ডেভলপমেণ্ট চেণ্টাৰ, TRIBACৰ সহযোগত বিস্তৃত কাৰ্যপন্থা হাতত লয়। ২০১৯ চনৰ ৮ চেপ্টেম্বৰত ত্ৰিপুৰা বেঙ্গ' এণ্ড কেন ডেভলপমেণ্ট চেণ্টাৰ, TRIBACৰ এটি দলে বকতা অঞ্চল ভ্ৰমণ কৰি বাঁহ শিল্পৰ বুজ লয়। পৰৱৰ্তী পৰ্যায়ত অঞ্চলটোৰ আত্মসহায়ক গোটৰ সদস্যসকলক লৈ ত্ৰিপুৰা বেঙ্গ' এণ্ড কেন ডেভলপমেণ্ট চেণ্টাৰে, TRIBAC "Livelihood enhancement of women in cane and Bamboo craft by promoting entire value chain" শীৰ্ষক এক অনুষ্ঠান আয়োজন কৰে। এই অনুষ্ঠানৰ যোগেদি বাঁহ আৰু বেঁতৰ দ্বাৰা পৰম্পৰাগতভাৱে উৎপাদন কৰা সামগ্ৰীসমূহৰ উপৰিও আধুনিক জীৱনশৈলীয়ে সৃষ্টি কৰা চাহিদা অনুসৰি বিভিন্ন সামগ্ৰীৰ পৰিচয় ডাঙি ধৰা হয়। স্থানীয় শিল্পীসকলে এই অনুষ্ঠানৰ যোগেদি বাঁহ আৰু বেঁতৰ শিল্পক্ষেত্ৰখনত নতুনত্ব সন্ধান লাভ কৰে। শিল্পীসকলৰ উৎসাহ আৰু আগ্ৰহক প্ৰাধান্য দি অসম ৰাজ্যিক গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযানৰ তত্বাৱধানত ত্ৰিপুৰা বেঙ্গ' এণ্ড কেন ডেভলপমেণ্ট চেণ্টাৰে, TRIBAC ২০১৯ চনৰ ১৩ নবেম্বৰত আত্মসহায়ক গোটৰ নিৰ্বাচিত ২৫ গৰাকী মহিলা শিল্পীৰ প্ৰথমটো প্ৰশিক্ষাৰ্থী দলক Design and skill upgradation on cane and Bamboo life style product শীৰ্ষক এটি প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰে। দহদিনীয়া এই প্ৰশিক্ষণে বকতা অঞ্চলৰ বাঁহশিল্পৰ জগতখনলৈ সন্ভাৱনাৰ এখন নতুন দুৱাৰ মুকলি কৰে। পৰ্যায়ক্রমে অঞ্চলটোৰ আত্মসহায়ক গোটৰ নিৰ্বাচিত মহিলা শিল্পীসকলে ত্ৰিপুৰা বেঙ্গ' এণ্ড কেন ডেভলপমেণ্ট চেণ্টাৰ, TRIBAC ৰ নিৰীক্ষণত আধুনিক জীৱনশৈলীৰ উপযোগী বিভিন্ন সামগ্ৰী নিৰ্মাণকাৰ্যত নিপুণ হৈ উঠে।

পৰম্পৰাগত সামগ্ৰীসমূহৰ উপৰিও বৰ্তমান বাঁহ বেঁতৰ ব্যৱহাৰেৰে বিভিন্ন আ-অলংকাৰ, গৃহসজ্জাত ব্যৱহৃত সামগ্ৰী উৎপাদন কৰি শিল্পীসকলে গ্ৰাহকৰ চাহিদা পূৰণত সফল হৈছে। থলুৱা বজাৰ কেইখনৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰশীল নহৈ উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহ ৰাজ্যৰ বিভিন্ন স্থানত যাতে উপলব্ধ কৰাব পাৰি তাৰ বাবে ত্ৰিপুৰা বেঙ্গ' এণ্ড কেন ডেভলপমেণ্ট চেণ্টাৰে, TRIBAC অসম ৰাজ্যিক গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযানৰ তত্বাৱধানত বিভিন্ন পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছে। ফলশ্ৰুতিত ৰাজ্যৰ

বাহিৰতো বকতাৰ বাঁহ- বেঁতৰ সামগ্ৰী বৰ্তমান উপলব্ধ হৈছে। এই ক্ষেত্ৰত গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযানৰ উদ্যোগত আয়োজিত 'ছৰছ মেলা' (SARAS) সমূহৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি। এই মেলাৰ যোগেদিও বাঁহ- বেঁতৰ সামগ্ৰীসমূহে ৰাজ্যৰ ভিতৰতে নহয় বাহিৰতো গ্ৰাহকৰ সমাদৰ লাভ কৰিছে।

পৰম্পৰাগত সামগ্ৰীসমূহৰ উপৰিও বৰ্তমান বাঁহ বেঁতৰ ব্যৱহাৰেৰে বিভিন্ন আ-অলংকাৰ, গৃহসজ্জাত ব্যৱহৃত সামগ্ৰী উৎপাদন কৰি শিল্পীসকলে গ্ৰাহকৰ চাহিদা পূৰণত সফল হৈছে। থলুৱা বজাৰ কেইখনৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰশীল নহৈ উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহ ৰাজ্যৰ বিভিন্ন স্থানত যাতে উপলব্ধ কৰাব পাৰি তাৰ বাবে ত্ৰিপুৰা বেঙ্গ' এণ্ড কেন ডেভলপমেণ্ট চেণ্টাৰ, TRIBAC - এ অসম ৰাজ্যিক গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযানৰ তত্বাৱধানত বিভিন্ন পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছে। ফলশ্ৰুতিত ৰাজ্যৰ বাহিৰতো বকতাৰ বাঁহ- বেঁতৰ সামগ্ৰী বৰ্তমান উপলব্ধ হৈছে। এই ক্ষেত্ৰত গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযানৰ উদ্যোগত আয়োজিত 'ছৰছ মেলা' TRIBAC সমূহৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি। এই মেলাৰ যোগেদিও বাঁহ- বেঁতৰ সামগ্ৰীসমূহে ৰাজ্যৰ ভিতৰতে নহয় বাহিৰতো গ্ৰাহকৰ সমাদৰ লাভ কৰিছে।

মূল্য সংযোজন তথা বজাৰৰ সৈতে সংযোগীকৰণে পৰম্পৰাগত এই শিল্পক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰিলে। প্ৰজন্মৰ পৰা প্ৰজন্মলৈ বাগৰি অহা এই শিল্পই অতীতৰ ধ্বংস লৈ ভৱিষ্যতলৈ আগবাঢ়ক। অনাগত দিনত নতুন চিন্তাৰে নতুন দিশ উন্মোচিত হওঁক।

ইয়াচমিনৰ যাত্ৰা লাকুৱাৰ পৰা জাপানলৈ

- বিচা শইকীয়া

চকুত হাজাৰ সপোন...

কেতিয়াবা যদি ডিঙিত ষ্টেটিচকোপডাল লৈ ডাক্তৰ হোৱা....

কেতিয়াবা আকৌ প্ৰিয়ংকা চোপ্ৰাৰ দৰে লাইম লাইটত অহা...

কেতিয়াবা আকৌ উৰাজাহাজখন চলাই নিয়া...

সপোনবোৰ চকুত বান্ধিয়ে নিশাবোৰ পাৰ হয়...

দিন সলনি হোৱাৰ লগে লগে সপোনবোৰ সলনি হয়...

পিঠিত বেগটো লৈ পুনৰ বিদ্যালয়লৈ যাত্ৰা নতুন এক সপোন

চকুত লৈ.....

লগৰ ল'ৰা-ছোৱালীবোৰে কথা পাতে মেট্ৰিক দি কোনে ক'ত পঢ়িব। তাইয়ো কয় ..... মই বিজ্ঞান শাখাত পঢ়িম। আকৌ থমকি ৰয় তাই.....।

ওচৰৰ কৰিম চাচা তাইৰ ওচৰলৈ আহে। ছইল চেয়াৰখন চলাই চলাই। ১২ বছৰ মান আগতে ধানৰ মিল এটাত কাম কৰোতে ভৰিখন ছিগিছিল। চৰকাৰৰ পৰা পোৱা চেয়াৰখনকে সাৰথি কৰি চলাফুৰা কৰি আছে.....।

“ইয়াচমিন বেটা.... ফৰমখন ভৰ্তি কৰি দেখোন। বেংকত একাউন্ট এটা খুলিব লাগে। বৃদ্ধ পেনচনটো এপ্লাই কৰি। স্কুল ছুটীৰ পিছত তাইয়ো ওলাবি বেটা।”

“চাচা, আজি দোকান কেনে চলিল?”

“চাচা, মাল ক'ৰ পৰা আনিলি?”

চাচায়ে উত্তৰ দি যায়... কৈ যায়.... আন্ধেপো কৰে.... প্ৰতি খোজতে যে আনৰ সহায় লাগে....। “ৰ' চাচা, আল্লায়ে চব ঠিক কৰি দিব।” চাচা যায়গৈ....। তাই কিতাপখন মেলি লয়.....। চকুৰ আগত কৰিম চাচাৰ বেংকৰ চিৰিৰ ওচৰত বৈ থকা অসহায় মুখখন অগা-দেৱা কৰি থাকে। বহুদিনীয়া চাৰ্জ লাইটটো টিপিক টাপাক কৰি থাকে। লাইটো বন্ধ কৰি তাই কিবা ভাৱত বিভোৰ হয়....। প্ৰাতঃসভাত হেডচাৰ থানু বাজকোঁৱৰ ছাৰে কৈ আছিল –

“Inspire Award-Manak ৰ কথা। Inspire Award হ'ল ভাৰত চৰকাৰৰ বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যা মন্ত্ৰণালয়ৰ এক বিশেষ উদ্যোগ য'ত ভাৰতৰ সকলো বিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক তেওঁলোকৰ উদ্ভাৱনীমূলক ধাৰণাসমূহক উৎসাহ জনোৱা হয় - য'ত উদ্ভাৱন কৰা বস্তুবিধ জনহৈতিষী

হয়, সা-সৰঞ্জামবোৰ সহজলভ্য হয় আৰু কম খৰছ হয়।

তোমালোকেও তোমালোকৰ মনত যদি এনে কিছুমান ধাৰণা

আছে তেনেহলে তোমালোকে আমাক জনাব পাৰা।” হেড

ছাৰৰ কথাখিনিয়ে তাইক কৰিম চাচাৰ মুখখনলৈ মনত

পেলালে। কৰিম চাচাক লৈ তাই যেন বেংকৰ চিৰি বগাই উঠি

যাব। ৰাতি দেখা সপোনবোৰ যেন জী উঠিব। তাই সমীৰণ

ছাৰ আৰু প্ৰাঞ্জল ছাৰৰ লগত কথা পতাৰ সিদ্ধান্ত ললে।

পানীখোৱা ছুটীত তাই হেডছাৰ, সমীৰণ ছাৰ আৰু প্ৰাঞ্জল

ছাৰৰ লগত কথা পাতিলে। তাইৰ মনত ভাবি থকা ধাৰণাটোৰ

কথা ক'লে - কৰিম চাচাৰ দৰে হাজাৰ মানুহৰ অসুবিধা

কেনেকৈ দূৰ কৰিব পাৰি। ওচৰৰ বেংকটোৰ চিৰি বগাই

কেনেকৈ উঠি যাব পাৰি। কৰিম চাচাৰ ছইল চেয়াৰখন যদি

চিৰি বগাই উঠি যাব পাৰি....।

গোটেইকেইজন শিক্ষকে ইজনে সিজনৰ মুখলৈ চালে....

চকুত এক বেলেগ ভাষা...

ককালত টঙালি বান্ধি ললে।

তাই সপোনটোৱে যেন কলি পেলাইছে....

লাগতিয়াল অফিচিয়েল কাম-কাজবোৰ চাৰহঁতেই কৰিলে।

ছাৰহঁতৰ দিহা-পৰামৰ্শতেই তাই সপোনটো এখোজ

দুখোজকৈ আগুৱাই গৈ থাকিব। জিলা পৰ্যায়, ৰাজ্যিক

পৰ্যায়ত নিৰ্বাচিত হৈ তাইৰ সপোনটোৱে ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত

অসমক প্ৰতিনিধিত্ব কৰিলে।

মিলি ছাৰৰ ফোন....

“সমীৰণ ছাৰ, ইয়াচমিনক এনেকৈ কৰিব কওঁক....”

“প্ৰাঞ্জল ছাৰ, ইয়াচমিনক পইচা দিয়া হৈছে বেংকত

আপোনালোক কামত লাগি যাওঁক। সময় কম আমাৰ

হাতত।”

মিলি ছাৰ - ড° ৰাজীৱ মিলি ... শিৱসাগৰৰ দিচাংমুখৰ সুযোগ্য

সন্তান। তেখেত আকৌ Sr. Innovation fellow, National

Innovation Foundation - India, Autonomus Body of

Department of Science and technology, Govt of

India, Guwahati Cell for NE Region, IIT ৰ হয়। মিলি

ছাৰৰ সু-পৰামৰ্শতেই তাই আৰু তাইৰ সপোনটো আগুৱাই

গৈ থাকিল।